

Tımar Sistemini Tanıyor muyuz?

Devletimizin ekonomik olarak en güçlü zamanını yaşadığı bu yıllarda, savaş ganimetlerinin yanı sıra topraklarımızın düzenli bir şekilde işlendiği, üretime tüm köylülerimizin katıldığı muhteşem bir sistem ülkede işlemektedir. Bu sisteme Tımar Sistemi denmektedir. Gazetemiz muhabirleri, bu sistem ile ilgili tüm ayrıntıları en iyi şekilde siz değerli okurlarımıza ulaştırabilmek için Devletimizin alanında en iyi ekonomistleriyle görüştü. Bu görüşmelerden sonra Tımar sistemi ile ilgili şu bilgilere ulaşıldı.

Selçuklu Devleti'nde ve Devletimizde askerlere maaş yerine toprak verilirdi. Selçuklu'da bu sisteme İktâ Sistemi, Osmanlı Devleti'nde ise Tımar Sistemi denir.

Tımar, “Osmanlı İmparatorluğu’nda geçimlerine veya hizmetlerine ait masrafları karşılamak üzere bir kısım asker ve memurlara, muayyen bölgelerden kendi nam ve hesaplarına tahsili salahiyeti ile birlikte tahsis edilmiş olan vergi kaynaklarına ve bu arada bilhassa defter yazılarındaki senelik geliri yirmi bin akçeye kadar olan askeri dirliklere verilen isimdir.

Osmanlı Devleti’nde devlet için çalışanlara bu sistem uygulandı. Kişilerin bulunduğu mevkiye ve konuma göre toprak verildi ve toprakların düzenli bir şekilde işlenmesi sağlandı.

Tımarlı sipahiler, Osmanlı ordusunun en önemli ve en kalabalık atlı kuvvetleri idi. Tımar sahiplerinin vergi gelirine göre beslemek zorunda oldukları bu atlı askerlere “cebelü” de denirdi. Tımarlı sipahileri, has, zeamet ve tımar sahipleri besledikleri için devlete ekonomik yönden yük olmazlardı. Devletten maaş almaz, ganimet elde etmezlerdi.

Tımarlı sipahiler bağlı bulunduğu bölgede reayadan vergileri toplarlardı. Tımarlı sipahilerin yıllık gelirleri, hizmet kıdemlerine göre bin ile yirmi bin akçe arasında olurdu. Tımarlı sipahiler, Türk ve Müslümanlardan oluşurdu. Eyaletlerdeki her sancağın tımarlı sipahileri bölüklere ayrılırdı. Her bölüğün başında alay beyi, subaşı, çeribaşı, bayraktar ve çavuş denilen zabitler bulunurdu. Her on bölük bir alay beyinin kumandası altındaydı. Her alayda güvenlikten sorumlu olarak üç dört subaşı bulunurdu. Subaşıların barış zamanı en önemli görevleri, bulundukları bölgenin asayiş ve huzurunu sağlamaktı. Özürsüz olarak sefere katılmayan sipahinin dirliği elinden alınır, savaşlarda yararlık gösterenlerin dirliklerine ise zam yapılırdı.

Tımarlı sipahilerin onda biri, sefer esnasında bulundukları bölgenin asayiş ve güvenliğini sağlar, sefere giden arkadaşlarının işlerini üstlenirlerdi. Sefere çıkan sipahiler o

kışı savaş bölgesinde geçirecekse, aralarından bazıları bölgelerine giderek arkadaşlarının tımar gelirlerini alıp getirirdi. Bunlara “harçlıkçı” denirdi. Vefat eden tımarlı sipahinin dirliğinin bir kısmı, varsa oğluna; oğlu olmayanın tımarı ise alay beyi tarafından uygun birine verilirdi.

Tımarlı sipahiler, işlevsel ve hızlı olduklarından Osmanlı Devleti için oldukça önemli bir yere sahipti. Bazı dönemlerde tımarlı sipahileri Yeniçerilere karşı denge sağlayan bir faktör olarak kullandı. Osmanlı Devleti tımarlı sipahileri, merkezî otoritenin ve saltanatın alternatif koruyucuları olarak gördü.

Tımar Sistemi sayesinde;

- Devletimizin otorite olarak gücü artarken maaş yükü azaldı.
- Arazilerin boş durmasının önüne geçildi, devlet tarafından denetim de olduğu için üretimde süreklilik yaşandı.
- Tımar Sistemi ordunun asker ihtiyacını ve askeri giderleri karşıladı.
- Tımar sistemi toprağa olan bağlılığı arttırıp göçebe yaşayan halkı yerleşik hayata bağladı.
- Tımar sistemi ile bir düzen hakim oldu, vergi toplanmaları sistematik ve düzenli hale geldi.
- Toprağı işleyen köylüler devlete ödeyecekleri vergiyi tımar sahiplerine ödemiş ve hem para kazanıp hem de topraktan kazanç elde ettiler. Tımar sahipleri de bu sistemde kendilerine ödenen maaşı kolay ve düzenli bir biçimde alabildi.

Tımar arazisine bağlı olan köylüler araziye terk edemezlerdi. Toprağından ayrılan köylüye çift bozan cezası verilirdi. Bunun karşılığında sipahiye ödenen tazminata da çift bozan akçesi denildi.